

Tù med bliskam, med gromovi
 Cesar moli zdihaajoč:
 De naj zoper vzdvignjene viharje
 Milo ga nebeška moč obvarje.

»Slab, Gospod! sim prehvaliti
 Tvoje roke čudno moč;
 Pa kar v sanji se mi je kazalo,
 To, obljubim, spolnjeno bo kmalo.«

Spolnil je letó Gospodu
 Fridrik svitli Car tedaj;
 Na Ljubljance nizkim prođu,
 Je škofijska cerkev zdaj. —
 Kot življenje, tako sanje.
 V svet, ki še le biti zna.
 Nese duha dozdevanje,
 Kjer ne vé, kaj prit' imá.
 Gledajoč oči kar ne uméjo
 Sanje večkrat čudno razodéjo.

Živa šola.

Drugi pogovor.

Lepo, moji učenci so zopet tukaj! Vesel sem, če ste vsi prišli. Videl bom, ali sem vsa vaša imena zapomnil. Miha, Tone, Janez vstani! Sedite! Ali ste prinesli tablico ali ploščico sabo? Kažite mi jo! Ali imate tudi gobico zraven? Ali imate čertalnik ali pisalo? Kdo ima naj daljši čertalnik? Vidim, da ste vse lepo pripravili. Položite to orodje na klop, in sedite ravno! Glejte k meni!

Sedaj ste že precej veliki dečki in zale deklice. Nekdaj pa ste bili še prav majhni otročiči. Takrat še niste mogli govoriti in ne sami jesti in tudi niste mogli v šolo hoditi. Povejte! kaj niste mogli storiti? Koste bili prav majhni otročiči, so vas nesli v cerkev, in gospod fajmošter so vas kerstili, in so djali: Janez, kerščujem te! Marija, kerščujem te! Pozneje pa, ko ste bili večji in že hodili, so ljudje rekli: Ta je Janez Potočnik, ta je Marija Ribnikarjeva. Vidite, vi vsi imate po dve imeni, kerstno imé in še eno imé, t. j. priimek (pridevek).

Povej mi ti svoje kerstno imé in priimek! Povej mi ti obe svoji imeni! Kako je tebi imé? Kako tebe kličejo? Kako tebi pravijo? Kako se zoveš ti? Kako se ti pišeš? (Tù naj učitelj učencem kaže, da se na vprašanje »Kako se pišeš«? navadno odgovarja s priimkom ali pridevkom in da se v šoli učence naj več po priimku ali pridevniku kličejo.)

Povedal sem vam že, da morate v šoli ravno sedeti in glasno go-

voriti; danes vam bodem pokazal, kako bode te ravnali s tablico ali s ploščico. Ko sem vam popred rekel, da mi pokažite ploščico, ste preveč zaropotali; v šoli mora biti vse lepo mirno in tiho. Glejte, drugič bode te s ploščico tako-le naredili: Ko bodem rekel ena, bode te ploščico z obema rokama prijeli, — ko bodem rekel dve, bode te jo nad mizo vzdignili, in kedar bodem rekel tri, bode te jo lepo tiho na mizo (klop) položili. (Učitelj naj se sam usede k učencem v klop, in naj pokaže tako.) Pazite: ploščo 1 — 2 — 3! Še enkrat: Ploščo, 1 — 2 — 3!

Primate pisalo! (učitelj tudi prime pisalo in pravi:) To — je — pisalo! Sedaj bodemo to vsi vkup izgovarjali in djali: To — je — pisalo! (Tü učenci vse križem — nekteri počasi (Adagio) drugi bolj živo (Vivace) izgovarjajo besede.) Tako ni lepo. Poskusimo še enkrat! (Učitelj vzdigne desno roko in ko z njo na vzdol udarja, vselej vsaki zlog razločno in počasi izgovarja; učenci govoré z njim in sicer tako dolgo, da se navadijo po udaru ali po taktu izgovarjati.) Kažite gobo! Recimo: To — je — goba! (Ravno tako naj učitelj ravná z drugimi reči i. t. d., učenci naj izgovarjajo kratke stavke najpred posamesno, potem pa vkup. Dobro vkupno izgovarjanje besedi in stavkov v »koru« je pervencem zelo koristna vaja. Učitelj, ki v začetnici učencev ne vadi vkup izgovarjati, je vojskovodja, ki vojake posamesno vadi vojaških vaj, pa jih nikoli vkup ne poskuša. Vkupno govorjenje tudi marsikakemu boječemu otroku jezik odveže, da rad govori. Tudi jeclanje in pogerkovanje posamesnih glasnikov se odpravlja z vkupnim izgovarjanjem. Imel sem v šoli dečka, ki je v šolo prišedši tako slabo govoril, da ga perve dni nisem skoro prav nič razumil; z vkupnim izgovarjanjem pa si je deček svoj babilonski jezik tako popravil, da je v pol leta popolnoma gladko govoril.)

Kažite roko, s katero jéste, s katero kamenje lučate! Kažite roko in perst, s katerim vam oče požugajo, kedar kamenje lučate! Tej roki pravimo desna roka. Z desno roko prijemljete tudi pisalo, kedar pišete ali risate. Kdo izmed vas zna že kaj narisati? Zapišite in narisajte na ploščico, karkoli kdo zna. (Učitelj naj pogleda tü pa tam, ter naj pohvali tudi naj slabše čirečare.) Pobrišite z gobo! ne pljevajte na ploščico! Redni otroci imajo vselej mokro gobico in cunjico sabo, in jim ni treba pljevati na ploščico. Kaj sem vam sedaj povedal? Kažite roke! Ali so lepe? Ali ste jih danes zjutraj umili?

Na roki imate perste. Pervi je palec, drugi je kazalec, tretji je sredinec, četrti je perstanec, peti je mezinec. Kažite palec, mezinec, kazalec! Poslušajte: prvi je palec — tkalec! Recite tako! Povest o perstih je taka-le: Pervi pravi: „Pijmo“! drugi pravi: „Jejmo“! tretji pravi: „Kje bomo dobili?“ četrti pravi: „Repo bomo pulili“! peti pravi: „Jaz bom pa očetu in materi povedal“. — Povej ti to povest! ti! . . . Kaj sem vam včeraj povedal? Kdo mi lepo pové kaj od Belca in Rujavčeka?

Sklep: Ali bode te jutri zopet radi prišli v šolo? Zapomnite si: Mokro gobico in cunjico! Dolgo pisalo! Čedne roke!

Avstrijska izgledna šola

na dunajski razstavi.

Velikanske reči nam je dunajska razstava razkazovala; tega ne more nihče tajiti. Učitelja je pred vsem zanimivala razstava šolskih predmetov. Se vé, da šolstvo se v svoji notranji vrednosti ne more tako izložiti, kakor izdelki raznih umetnikov in obrtnikov. Pokazati se morejo le pomočki in sredstva, ki poduk olajšujejo. Pri razstavi teh bi bilo ogledovalcem mnogo olajšano, ako bi se bile šolske izložbe poedinih držav bliže skupaj razpostavile, a ne tako raztrosile, da je veliko truda stalo, poiskati vse te izložbe. Primerjati te šolske razstave med seboj je bilo vsled tega jako težavno. Pa o kolektivni razstavi šolskih sredstev ene ali druge družave govoriti, ni danes moj namen. Ogledati si marveč hočemo avstrijsko izgledno šolo v duhu, kakor so jo obiskovalci dunajske razstave v istini videli.

Na jugovzhodni strani razstavnega prostora, blizo onih sodov, ki obsegajo 1500 — 2500 veder in blizo predarelske kmetiške hiše, ti stoji poslopje, ki ima na strani „vaške“ ceste napis „Schule“, a vhod v šolo ni na tej daljši strani, kar je pri drugih poslopih navadno. To poslopje ti je avstrijska uzorna šola. Zakaj je ona postavljena v tem kotu razstave? pral je morebiti ta in uni. Zakaj se je lepši prostor odločil uzornim šolam: švedski, ameriški itd?

No, pri nas ukljubu mnogemu kriku po časnikih, vendar le bolj na zadnje mislimo na šolstva. Tako so se avstrijski (dunajski) šolski prijatelji, ne vlada, še le potem, ko so bile uzorne šole drugih držav že postavljene, spomnili na to, da bi tako poslopje tudi Avstriji na čast bilo. Vsled tega se je sestavil odbor šolskih prijateljev, ki je denar v ta blagi namen pobiral. Vodstvo razstave mu je za šolsko poslopje, za telovadnico in vrt pripustilo 1300 kvad. metrov prostora, kateri se je z nekakošnim plotom obdal. V šolsko poslopje sta dva vhoda: eden na severni strani z malo streho za obrambo pred dežjem, in drugi na zapadni strani.

Skozi prvega se pride v stanovanje učiteljevo in v šolo, drugi služi samo za vstop učitelju in njegovi družini. Vstopimo skozi prvi vhod v poslopje. Najpervo smo v mali čedni vežici s prilično klopjo, kamor se vsedajo matere ali drugi, ki po malo deco dohajajo, da jo po šoli domu spremljajo. Zadej v tej vežici je ploča, v kateri so zapisana imena šolskih dobrotnikov, ki so pripomogli k zidanju te šole. Tù še vidiš železo in desko, na kateri si ima deca osnažiti obutev, predno stopi dalje po stopnicah v šolo.

Iz te veže se dalje pri tleh pride v učiteljevo delavnico. Tù najdeš vse potrebno in koristno pohištvo za učitelja, namreč: pisalno mizo,

omaro, polno knjig, pianino, slike in zbirke raznih učil. Na pianinu je polno muzikalij, potrebnih za podučevanje mladine in za daljno izobraževanje učiteljevo. (Dalje prih.)

Spomini na Dunaj in okolico.

Pošel po svojem dnevniku Josip Levičnik, ljudski učitelj.

(Dalje.)

Moje načelo :

Kar lepega vidiš, hvalevrednega slišiš, koristnega okusiš, zapiši! — Po tej poti otmeš marsikaj pozabljivosti, in postavljaš hkrati sam sebi stalni spominek po prislovcu latinski: „*Littera scripta manet*“, ali po našem: „Zapisana čerka ostane“.

Prišedši iz mikavne višine, na kateri se nahaja mödling-ska farna cerkev, zopet nazaj na kolodvor, nas je kmalu odpeljal hlacon proti namenjenemu kraju. Ne dalječ od postaje ukrenili smo k levi na stranski železnični tir, in vozili se po prijazni obširni planoti. Na tej poti prevozili smo staro dunajsko - teržaško cesto; peljali se memo vasi Neudorf, katera ima veliko jetnišnico, in v njej se pokorite med drugim tudi slabo - glasni morilki, Petersilka in Ebergeny;*) predstavili pa se tudi čez „Wien-Neustädter Kanal“, t. j. oni vodotok, ki veže Dunajsko Novomesto z Dunajem. Še od dijaških let mi je bil ta „Kanal“ po učnih knjigah znan; mislil sem si ga vender veliko širjega, kakor je v resnici. Globok že more precej zelo biti, ker se mi je reklo, da z čolni vozijo po njem. Ker je hlacon zelo urno derčal, smo bili le gredé v Laksenburg - u. Tik kolodvora, ki je obdan z ličnem cvetličnim vértecom, nahaja se terg, in ob kraji taistega cesarskega gradú obširna poslopja. Njihova zunajnost ne daje vender posebnega pričakovati; kajti sgrade so po svojem licu dovolj priproste, tudi ne zelo visoke, in z Schönbrunnom v nobeni primeri. Skozi veliki dvor napotili smo se zdajci v prostran perivoj, ki je nasajen z raznoverstnim drevjem. V hladivni gosti senci peljale so mnoge z belim peskom posute stezice na vse strani. Kmalu smo prišli do móstiča, ki pelje čez bistri potok, kateri pada tu slapu enako čez dva jezova. Nekoliko naprej je stal nam nasproti spominek preblagega cesarja Franca I. (persni kip na visokem postamentu), ki mu je bil postavljen že po smerti njegovi. Ta slavni gospod imel je namreč nad tem krajem zarad njegovega idiličnega, tih mir dihačočega položaja posebno dopadajenje, je zelo rad tu bival, in si postavil tudi s pozidanjem vitežkega gradú, zvanega „Ritterburg“, sam sebi neumerljivi monument. Pod velikanskim hrastom, katerega trije možaki ni-

*) O obeh teh žalostnoslovecih osebah so pisali ob času njih obsódbе časniki mnogo na dolgo in široko; — posledna je lanskega leta v Dunajski norišnici vmerla za kolero.